

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การศึกษานี้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การดำเนินการทดลอง
5. สถิติที่ใช้ในการทดลอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กเร่ร่อนที่พักอาศัยอยู่ในความอุปการะของบ้านเด็กพระมหาไถ่พัทยา เขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ปี พ.ศ.2544 จำนวน 80 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กเร่ร่อนที่อยู่ในความอุปการะของบ้านเด็กพระมหาไถ่พัทยา เขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จำนวน 18 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

1. อายุระหว่าง 10-15 ปี
2. พักอาศัยในบ้านเด็กพระมหาไถ่พัทยา มาไม่น้อยกว่า 1 เดือน
3. สนใจเข้าร่วมการทดลอง
4. สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการทดลองได้ตลอดช่วงเวลา

ผู้วิจัยสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลากได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 18 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มอีกครั้งเพื่อเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง
2. โปรแกรมการฝึกทักษะชีวิต
3. แบบประเมินทักษะชีวิต

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงของกลาซเซอร์ ตลอดจนประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติให้คำปรึกษาเพื่อเป็นแนวทางกำหนดขั้นตอนสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษา

1.2 สร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษานี้ แล้วนำไปเสนอประธานกรรมการ และกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณา

1.3 นำโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ รศ.ดร.แก้วตา คณาวรรณ แพทย์หญิงพรรณพิมล หล่อตระกูล และนายแพทย์อนุพงษ์ สุธรรมนิรันดร์ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ เนื้อหาและวิธีการก่อนนำไปใช้

1.4 นำโปรแกรมที่ผ่านการแก้ไขนำไปใช้กับเด็กเร่ร่อน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อพิจารณาความเหมาะสมเกี่ยวกับวิธีดำเนินการและระยะเวลาก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

1.5 นำโปรแกรมไปดำเนินการวิจัย

2. โปรแกรมการฝึกทักษะชีวิต ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับทักษะชีวิตจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 สร้างโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

2.3 นำโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตที่สร้างขึ้นเสนอประธานกรรมการ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณา ตรวจสอบความถูกต้องสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย กิจกรรม และวิธีดำเนินการ

2.4 นำโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 ท่าน ได้แก่ แพทย์หญิงพรรณพิมล หล่อตระกูล และนายแพทย์อนุพงษ์ สุธรรมนิรันดร์

2.5 นำโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตที่ผ่านการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้กับเด็กเร่ร่อน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาในด้านเนื้อหาของกิจกรรม วิธีดำเนินการ อุปกรณ์ รวมทั้งเวลาที่ใช้ในการทดลอง

2.6 นำโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตไปทดลองกับกลุ่มทดลองตามโปรแกรมที่กำหนด

3. แบบประเมินทักษะชีวิต ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต

3.2 ปรับปรุงแบบประเมินทักษะชีวิตของจินตนา สัจจาวีรัตน์ (2540, หน้า 9)

ลักษณะของแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ามีข้อความซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ

10 ด้าน คือ การตระหนักในตนเอง ความเห็นอกเห็นใจ การสื่อสาร ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การแก้ปัญหาและการตัดสินใจโดยมีเกณฑ์ให้คะแนน 2 ลักษณะ คือ

3.2.1 ข้อความ เชิงนิมิตหรือทางบวก (positive statement) การให้คะแนนจะเป็นดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

3.2.2 ข้อความเชิงนิเสธหรือทางลบ (negative statement) การให้คะแนนจะเป็นดังนี้

มากที่สุด	1	คะแนน
มาก	2	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	4	คะแนน
น้อยที่สุด	5	คะแนน

3.3 แบบประเมินที่สร้างขึ้นเพื่อให้ประธานกรรมการและกรรมการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำแบบประเมินที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

3.5 เวกค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามโดยนำไปทดลองใช้ (try out) กับเด็กเร่ร่อนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่บ้านสร้างสรรค์เด็ก จำนวน 18 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดและหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) ของครอนบัท (Cronbach) (ลิวัน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536, หน้า 171) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.86

ตัวอย่างแบบประเมินทักษะชีวิต

คำชี้แจง แบบประเมินทักษะชีวิตเป็นการประเมินความคิด ความรู้สึกที่เกิดขึ้นตามข้อคำถามว่าเป็นจริงกับตนเองมากน้อยเพียงใด โดยเขียนเครื่องหมาย (/) ในช่องหลังข้อความที่กำหนดไว้ให้

(การตอบแบบประเมินฉบับนี้จะไม่มีผลกระทบต่อท่านและจะรักษาไว้เป็นความลับ)

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงปานกลาง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงน้อยที่สุด

ข้อคำถาม	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ฉันเลือกเรียนดนตรีไทยตามเพื่อน ทั้งที่ฉันอยากเรียนดนตรีสากล					

แบบแผนการทดลอง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ 3 กลุ่ม วัดก่อนการทดลอง, หลังการทดลองและติดตามผล (Randomized control group pretest-posttest design) (ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536, หน้า 250)

แบบแผนการทดลองแบบ 3 กลุ่ม วัดก่อนการทดลอง, หลังการทดลองและติดตามผล

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง	ติดตามผล
E_1R	T_1	X_1	T_2	T_3
E_2R	T_1	X_2	T_2	T_3
CR	T_1	$\sim X$	T_2	T_3

ความหมายของสัญลักษณ์

R	แทน	วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (จับฉลาก)
E_1R	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง
E_2R	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิต
CR	แทน	กลุ่มควบคุม
T_1	แทน	ระยะก่อนการทดลอง

T_2	แทน	ระยะหลังการทดลอง
T_3	แทน	ระยะติดตามผล
X_1	แทน	การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง
X_2	แทน	การฝึกทักษะชีวิตตามโปรแกรมทักษะชีวิต
$\sim X$	แทน	ไม่มีการทดลอง

การดำเนินการทดลอง

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการบ้านเด็กพระมหาไถ่พิทยา เพื่อขออนุมัติในการศึกษาวิจัยผู้วิจัยเข้าพบผู้ดูแลเด็กในบ้านเด็กพระมหาไถ่พิทยา เพื่อแนะนำตัวชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยและขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยในรายละเอียดด้านต่าง ๆ

2. ขั้นดำเนินการทดลอง แบ่งเป็น 4 ระยะ คือ

2.1 ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบประเมินทักษะชีวิตให้เด็กเร่ร่อนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 18 คน ตอบแบบประเมินทักษะชีวิต หากเด็กคนใดอ่านหนังสือไม่ได้ ผู้วิจัยก็จะอ่านคำถามให้ฟังแล้วให้เด็กตอบ คัดเลือกเด็กเร่ร่อนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายเพื่อเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน

2.2 ระยะทดลอง

2.2.1 ผู้วิจัยให้คำปรึกษาแก่เด็กเร่ร่อนตามทฤษฎีการให้คำปรึกษาตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงแก่กลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 6 คน เริ่มตั้งแต่วันที่ 1-15 ตุลาคม 2544 ครั้งละ 50 นาที และดำเนินการฝึกทักษะชีวิตตามโปรแกรมฝึกทักษะชีวิตแก่กลุ่มทดลองที่ 2 เริ่มตั้งแต่วันที่ 2-16 ตุลาคม 2544 รวม 10 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ส่วนเด็กเร่ร่อนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง และไม่ได้รับการฝึกทักษะชีวิต โดยให้ดำเนินกิจวัตรตามปกติเริ่มการทดลองตั้งแต่วันที่ 1-16 ตุลาคม 2544

2.3 ระยะหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยให้เด็กตอบแบบประเมินทักษะชีวิตชุดเดียวกับครั้งที่ใช้ครั้งแรก กลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงตอบแบบประเมินวันที่ 15 ตุลาคม 2544 กลุ่มที่ได้รับการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตตอบแบบประเมินในวันที่ 16 ตุลาคม 2544 และกลุ่มควบคุมในวันที่ 16 ตุลาคม 2544 เก็บคะแนนที่ได้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (post-test)

2.4 ระยะติดตามผล หลังการทดลอง 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้เด็กบ้านเด็กพระมหาไถ่

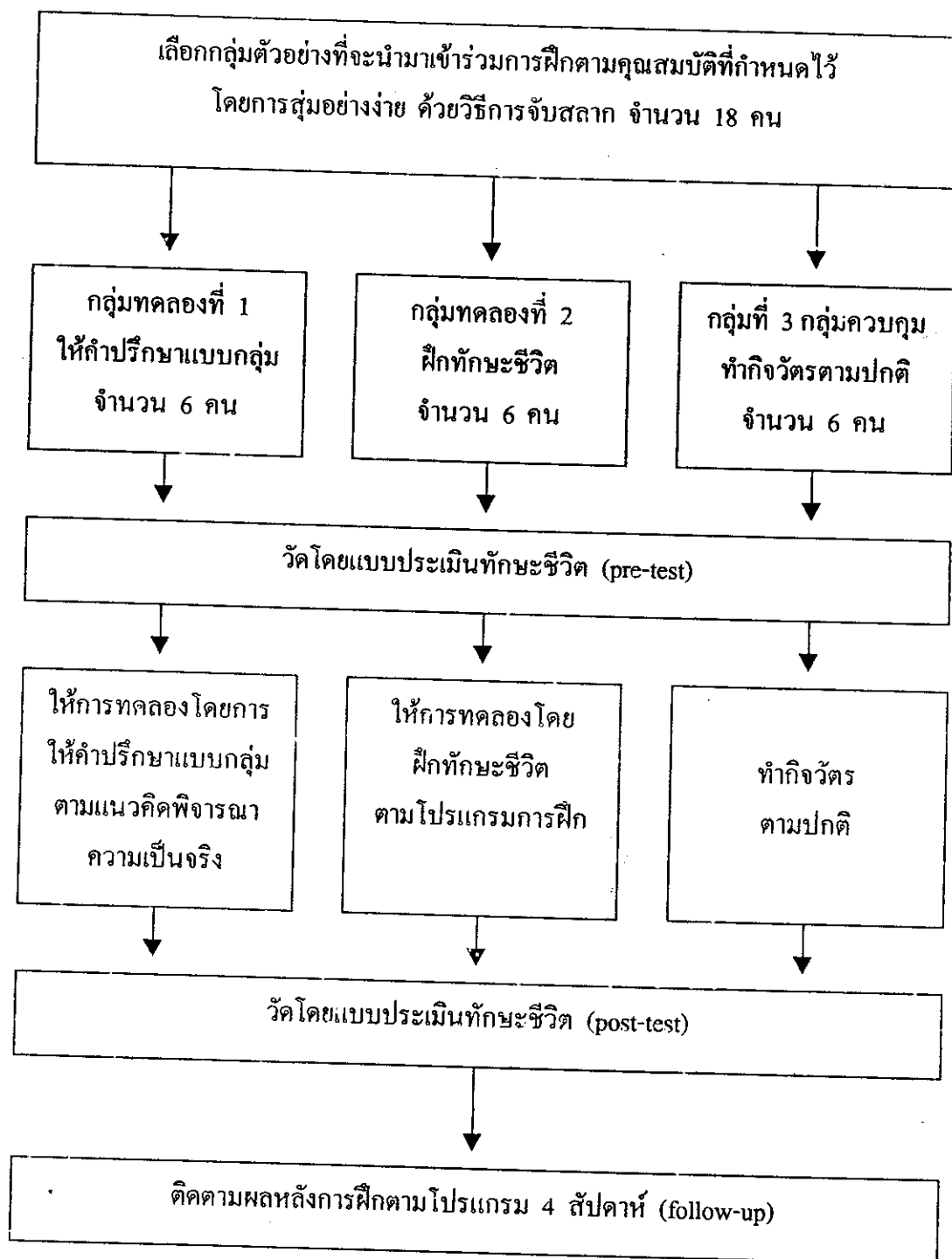
พัทยา ทั้ง 3 กลุ่ม ตอบแบบประเมินทักษะชีวิตฉบับเดิมอีกครั้งในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2544 เพื่อติดตามผลการใช้ทักษะชีวิตแล้วเก็บเป็นคะแนนในระยะติดตามผล (follow up)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาตรฐานทางสถิติ เอสพีเอส เอส พีซี พลัส (SPSS/PC⁺ The Statistical Packages for the Social Science / Personal Computer Plus)

1. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard variation) นำเสนอข้อมูลด้วยตารางและแผนภูมิเปรียบเทียบ
2. ทดสอบความแตกต่างทางสถิติ ด้วยวิธีวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบแผนการทดลองประเภทวัดซ้ำ (repeated measure : one between - subject variable and one within - subject)
3. ทำการวิเคราะห์ทดสอบย่อย (simple effect) ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมีหนึ่งตัวประกอบแบบวัดซ้ำ (one - way analysis of variance : repeated measure)
4. ทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของนิวแมน-คูล (Newman - Keuls method)

ประชากรและกลุ่มเป้าหมายเด็กบ้านเด็กพระมหาไถ่พัทยา

ภาพที่ 5 สรุปขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย